



Dražen ZETIĆ: Poslijeratni procesi migracije ruralnog pučanstva u Hrvatskoj

Dražen Zetić 15. rujna 2025.

Najveće migracije u modernoj povijesti hrvatskog naroda, događaju se na prijelazu devedesetih godina 20. st. U sumraku jedne epohe, strahovitih ratnih razaranja, progonstva i pogibija, hrvatski narod je pod prisilom tadašnjih teških uvjeta krenuo u Hrvatsku i druge europske zemlje. Ovdje se poglavito bavimo migracijama Hrvata podrijetlom iz Bosanske Posavine, i njihovih raseljenih obitelji po *bilom svitu*.

Kada se spominju ti napačeni ljudi, treba povrh suhoparnih brojki i statistika, također prikazivati i njihova unutrašnja psihološka stanja, gubitak bliskih osoba i poništavanje prijašnjeg ustaljenog života. U ratu mnogi ljudi gube domove, ljude i zavičaje. Nažalost, dok jedni bivaju još siromašniji, drugi se enormno bogate. Nije jedanput bilo koja ideologija pogodovala beskrupuloznom bogaćenju ratnih profitera, političkih trabanata i uobičajenih mafjaških struktura iz podzemlja. Te uhodane sheme su svugdje vidljive, od kojekakvih prikrivenih orakluka u dijeljenju humanitarne pomoći za vrijeme i poslije rata, prijeko sumnjivih donacija, te izloženih artikla u maloprodaji lokalnih dućana. Tu se nikako ne smije izostaviti ni humanitarna pomoć iz Caritas (kao i Crvenog križa), koja je tijekom rata i poraća ne jedanput naglo mijenjala smjer transporta u neka nepoznata bespuća i džepove.

Upravo su se u takvim retrogradnim procesima pukoga preživljavanja i bjesomučne borbe za vlastiti opstanak, događale u svim sferama dezintegriranog društva nepojmljive makinacije i otuđivanja prijeko potrebnih sredstava za golu egzistenciju. Mnoge obitelji su imale prvotne namjere povratka u rodni zavičaj Bosanske Posavine, međutim, povratak je bio naprosto nerijetko onemogućen iz raznoraznih razloga, ne samo administrativnih i političkih, nego prije svega i oskudnog materijalnog stanja, (ne)funkcionalnosti policijskih ustanova i nezadovoljavajuće liječničke njege mnogih raseljenih obitelji. Tih nekoliko godina (u razdoblju od 91. – 98.) bila je uhodana praksa Centra za socijalnu skrb i drugih humanitarnih organizacija (Caritasa, Crvenog križa), opskrbljivanje izbjeglica (izgnanika) i prognanika prijekim prehrambenim artiklima (mlijeko u prahu, bonovi za kruh, konzervirana riba i nareci, rabljena obuća i odjeća), drvnom masom i simboličnim novčanim dodatkom mjesečno u visini današnjih 15 e.

Mnoge obitelji su bile u jako teškom socijalnom stanju u Hrvatskoj (osobito na prostorima Banovine uz rijeku Unu – Petrinja, Hrvatska Kostajnica, Dvor na Uni), živjeli su u skućenim stambenim uvjetima (u objektima prijašnjih vlasnika drugih nacionalnosti) i s iznimno niskim dohotkom bez ikakve ušteđevine. Također zbog nemogućnosti ostvarivanja elementarnih prava i zapošljavanja u RH – a zbog ratnog stanja i slabe ekonomije, bili su prisiljeni upućivati se dalje u Europu, posebice u Njemačku, Austriju i Švicarsku, manje u Nizozemsku, Dansku i druge razvijene skandinavske zemlje (Norvešku, Švedsku i Finsku).

Tamo su poput njihovih predaka bivali primorani raditi svakojake teške i nezahvalne poslove (problem niskog koeficijenta i nostrifikacije svjedodžbi), učiti jezik, pronalaziti svoje zajednice u kojima bi eventualno mogli ostvariti bolje životne uvjete. Sasvim sigurno tu je veliku ulogu imala Katolička Crkva, koja je u svojim misijama bila najbitniji faktor interakcije, prvih smjernica za prilagođavanje novonastalim okolnostima i prenapućenim migracijskim procesima dezorijentiranih zapadnih zemalja.

Mnogi ljudi sa sela, iz ratom razrušenih sredina, čak su bili prinuđeni živjeti u naseljima za izbjeglice s zelenim kartonima koje je izgradila međunarodna zajednica, adaptiranim željezničkim vagonima za podmirivanje osnovnih životnih potreba socijalnih zajednica. Ruralne sredine Bosanske Posavine poslije ratnih djelovanja, bila su nenaseљljiva zbog prekomernih: paleža, pljački, prijetnji, miniranja, otuđenja mehanizacije i popratnih strojeva, objekata, ugašenih radnih mjesta u mnogim bivšim socijalističkim tvorničkim gigantima. Zbog oskudnih novčanih primanja, povratak na selo je bio znatno otežan desetljećima i ponegdje diskretno zabranjen.

Bolne uspomene nestalih, pogubljenih i ranjanih, ostale su duboko usječene u svako posavsko biće. Dovoljno je podsjetiti na dvije tone eksploziva, koje su podmetnute da bi se uništio samostanski kompleks na Plehanu, mnoge oskvrnute crkve su bile prigodno vježbalište za alkoholizirane vojnike u maslinasto zelenim uniformama s metalnim znakom crvene zvijezde petokrake. Tom su prilikom nastajale velike vatrene stihije, a s time i nesagledive posljedice drakonske depopulacije, od koje se čovjek seljak u Bosanskoj Posavini više nikada nije u potpunosti oporavio (nestanak matičnih knjiga, vrijednih osobnih dokumenata, iznimno dragocjenih obiteljskih uspomena).

Seosko pučanstvo Bosanske Posavine, raseljeno je poput zvijezda na nebeskom svodu. Mada takve slične sudbine postoje u cijelom svijetu kroz povijest ljudskog roda, od svih, ova naša je ipak najteža i najmučnija. Nezaoravna, krvava i ponižavajuća. Svaki rat nosi u samome sebi ono najgore u naravi svakog čovjeka, a to je mržnja. Upravo taj neshvaćeni prijezir, gaji se stoljećima u čovjeku, nerijetko i u vjerskim naučavanjima i devijantnim nacionalnim osjećajima. Sve to upućuje da čovjek 20. i 21. stoljeća, nije baš previše ostvario neki značajniji progres – osobito kada je riječ o krvoločnim smaknućima svojih nedužnih žrtava. Ta demonska prevlast, da se drugoga tlači, izrabljuje do krajnjih granica ljudske izdržljivosti, svaki put svoj epilog doživljava u nepreglednim humcima grobova.

Izgleda da pored veličanstvenih klasičnih djela, literature svjetskih pisaca nobelovaca, impresivnih umjetničkih platna u nacionalnim muzejima, ne jedanput prikazanih scena mučenja u podrmskim kazamatima, koncentracijskim logorima, javnom stigmatiziranju i protjerivanjima zbog religijske i rasne pripadnosti, etničke i svjetonazorske, i dalje je onaj vojnik u maslinastoj uniformi opijen etno-filetističkim navadama predatorskog nasilja i svoje mitske nacionalne patologije, sposoban više negoli ikada u svojoj ratobornoj historiji opet porobljavati, posramljivati i oduzeti nezaštićenom čovjeku dostojanstvo. I dalje je čovjek sela i grada (bez izbira na razinu svoje obrazovanosti), podložan jeftinim propagandnim opsjenama agresivnih politika i njihovih lojalnih trubača nesreće i smrti.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti

Dražen ZETIĆ

Vaša adresa e-pošte neće biti objavljena. Obavezna polja su označena sa *

Komentar

Ime *

E-pošta *

Web-stranica

Objavi komentar

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)



Dražen Zetić

Pisac, pjesnik, fotograf, snimatelj, zaljubljenik u kulturu, povijest i umjetnost.

[View all posts](#)

< Izložba serigrafija Zvonimira Lončarića Ribe

Tomislav BERONIĆ: Glagoljica nije dio „Metodove doktrine“ >

YOU MIGHT ALSO LIKE



